

LIGJI PËR GJAK DHE PËRBËRËS TË GJAKUT

Betime Baftiu,

Zyrtare Ligjore,
Revista Mjeku

Një nga procedurat kryesore që ndihmojnë profesionistët shëndetësor apo mjekët për diagnostikimin dhe trajtimin e sëmundjeve të ndryshme është përmes pasqyrës së analizave të gjakut, e cila bazuar në vlerat referente tregon indikacione për llojin e sëmundjes apo gjendjen shëndetësore të pacientit.

Kuvendi i Republikës së Kosovës, me datë 23 korrik 2018, ka miratuar Ligjin për Gjak dhe Përbërës të Gjakut, përmes të cilit rregullohet procedura për dhurimin, marrjen, testimin, përpunimin dhe ruajtjen e gjakut si dhe furnizimin e qytetarëve apo pacientëve me gjak dhe përbërës të gjakut. Ky ligj poashtu është në përputhje me direktivat e BE-së, Këshillit Evropian dhe Organizatës Botërore të Shëndetësisë, praktikës së mire prodhuese, laboratorike dhe klinike.

Ligji ka për qëllim zbatimin në të gjitha institucionet shëndetësore publike, private ose publiko-private në Republikën e Kosovës të cilat përdorin gjakun ose përbërësit e gjakut për trajtim terapeutik transfuziv, dhe institucionet tjera të përcaktuara në këtë ligj. Poashtu, ky ligj rregullon edhe çështjen e grumbullimit dhe testimit të gjakut human dhe përbërësve të tij, pavarësisht qëllimit, si dhe përpunimit, ruajtjes, shpërndarjes, dhe lëshimit kur ka për qëllim transfuzionin.

Sipas dispozitave të këtij ligji, Ministria e Shëndetësisë ka në kompetencë të realizojë kujdesin shëndetësor për shëndetin e qytetarëve, ashtu që me politikën shëndetësore krijon kushte për furnizimin e qytetarëve me gjak dhe përbërës të gjakut në mënyrë efektive, cilësore dhe të padëmshme dhe të garantojë që të gjitha aktivitetet që lidhen me grumbullimin dhe testimin e gjakut human dhe përbërësve të tij pavarësisht qëllimit, si dhe përpunimit, ruajtjes, shpërndarjes, dhe lëshimit kur ka për qëllim transfuzionin, kryhen vetëm nga institucionet e autorizuara transfuzive. Ministria e Shëndetësisë poashtu përpilon dhe monitoron zbatimin e politikave të veprimtarisë transfuzive përmes Qendrës Kombëtare të Kosovës për Transfuzionin e Gjakut.

Veprimtaria transfuzive në Republikën e Kosovës kryhet nga institucionet e autorizuara transfuzive të organizuara në dy nivele, Qendra Kombëtare e Kosovës për Transfuzionin e Gjakut dhe Qendrat e Transfuzionit të Gjakut. Ushtrimi i veprimtarisë transfuzive, themelimi i qendrave të reja, pezullimi dhe revokimi i autorizimit, bëhet sipas kushteve të përcaktuara me akt nënligjor, të nxjerr nga Qeveria e Kosovës. Ndryshimi i veprimtarisë transfuzive në institucionet e autorizuara transfuzive mund të ndryshohet vetëm brenda dispozitave përcaktuara me këtë ligj, pas pëlqimit me shkrim nga QKKTGJ-ja.

Spitalet në kuadër të të cilave funksionojnë qendrat e transfuzionit të gjakut, obligohen të sigurojnë hapësirën dhe kushtet specifike. Institucionet shëndetësore publike, publiko-private dhe private të cilat themelojnë bankën spitalore të gjakut duhet të kenë transfuziologun e tyre. Bankat spitalore të gjakut nuk janë pjesë e veprimtarisë transfuzive në kuadër të QKKTGJsë, dhe roli i tyre është i kufizuar në fushën e veprimtarisë transfuzive në pajtim me dispozitat e Ligjit për Gjak dhe Përbërësit e Gjakut.

Me përjashtim të grumbullimit, shpërndarjes dhe ruajtjes të gjakut dhe përbërësve të gjakut aspekte tjera nga mjekësia transfuzive mund të ushtrohen nga specialistët e mjekësisë transfuzive në institucionet e tjera shëndetësore publike, publiko-private dhe private.

Promovimi i dhurimit vullnetar të gjakut bëhet me qëllim të vetëmjaftueshmërisë me gjak dhe përbërës të gjakut është interes nacional. Ministria duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme në inkurajimin e dhurimit vullnetar dhe pa pagesë të gjakut, me synim që gjaku dhe përbërësit e gjakut të sigurohen në masën më të madhe të mundshme nga dhurimet vullnetare.

QKKTGJ-ja dhe qendrat e transfuzionit të gjakut janë të obliguara të bëjnë promovimin dhe organizimin e dhurimit të gjakut dhe ato ndihmohen nga: Qeveria e Kosovës dhe ministritë përkatëse si dhe institucionet tjera qendrore dhe lokale dhe institucionet shëndetësore, të sigurisë, arsimore, kulturore, sportive, religjioze, humanitare, masë-mediat, institucionet për sigurimin shëndetësor, organizatat sindikale dhe organizatat tjera jofitimprurëse. Promovimi i dhurimit vullnetar të gjakut në mediat e shkruara, elektronike dhe përmes telefonisë bëhet pa pagesë.

Grumbullimi i gjakut përfshin përzgjedhjen e dhuruesve potencial të gjakut, përcaktimin e sasisë së gjakut për tu marrë, metodën e marrjes së gjakut dhe marrjen e gjakut nga dhuruesit vullnetarë. Dhuruesi i gjakut mund të jetë çdo person, pavarësisht gjinisë, racës, ngjyrës, përkatësisë kombëtare dhe fetare, me moshë madhore prej tetëmbëdhjetë (18) deri gjashtëdhjetë e pesë (65) vjet, i cili plotëson kriteret mbi përshatshmërinë fizike e shëndetësore për dhurimin e gjakut.

Institucionet e autorizuara transfuzive duhet të sigurohen që të gjithë dhuruesit potencial të gjakut dhe përbërësve të gjakut të informohen paraprakisht mbi procedurën e dhurimit të gjakut. Institucioni i autorizuar transfuziv siguron që të gjithë dhuruesit potencial të gjakut dhe përbërësve të gjakut pas pajtimit për të iu nënshtruar dhurimit të gjakut ose përbërësve të gjakut, të ofrojnë informatat

përfshirë identifikimin e dhuruesit, historinë shëndetësore, mjekësore dhe nënshkrimin.

Ministria obligohet të siguroj kushtet për krijimin dhe funksionimin e sistemit të cilësisë në institucionet e autorizuara transfuzive bazuar në parimet e praktikës së mirë. Ndërsa, institucioni i autorizuar transfuziv duhet të sigurohet që gjaku dhe përbërësit e gjakut plotësojnë standardet e cilësisë dhe sigurisë.

Institucionet e autorizuara transfuzive obligohen të ruajnë konfidencialitetin e dhurueseve të gjakut si dhe qasjen e paautorizuar në bazën e të dhënave sipas legjislacionit në fuqi. Poashtu, institucioni i autorizuar transfuziv ndërmer të gjitha masat që sigurojnë ruajtjen adekuate të dokumentacionit mbi procedurat operative, udhërrëfyeseve, trajnimeve, doracakëve të punës dhe formularëve për raportim.

Financimi i QKKTGJ-së dhe degëve të saja duhet të siguroj furnizimin adekuat me gjak dhe përbërës të gjakut të cilësisë dhe sigurisë së lartë, siguri për dhuruesit, siguri për marrësit, zhvillim adekuat të veprimtarisë transfuzive, kontrollet e të gjitha fazave të punës që kanë të bëjnë me marrjen, përpunimin dhe dhënien e gjakut.

Për më shumë informacion mund t'i referoheni ligjeve të mësipërme të cilat i gjeni në linkun si në vijim: [ActDetail.aspx \(rks-gov.net\)](#) Ligji për Gjak dhe Përbërës të Gjakut.